

GRUP CLARIS

El món empresarial i la qüestió catalana

Manuel Milián Mestre

Organitza:

Associació d'Amics UAB

Col·laboren:

Manuel Milián Mestre

Fotografia: www.eltriangle.eu

Manuel Milián Mestre (Forcall, Castelló, 1943), llicenciat en Geografia i Història a la Universitat de Barcelona el 1969. El 1970 comença a col·laborar amb Manuel Fraga Iribarne per a l'organització d'un partit polític i del 1973 al 1975 s'ocupa dels assumptes polítics de Fraga durant la seva permanència a l'Ambaixada d'Espanya a Londres. El 1974 funda el Club Àgora a Barcelona, un club d'opinió política, del que serà director i president fins el 1976. El 1974 funda GODSA a Madrid, amb un grup d'intel·lectuals i polítics.

El 1976 crea Reforma Democràtica Espanyola i Reforma Democràtica de Catalunya, eslavó original d'Aliança Popular i de tota la seqüència de partits que acabaran convertint-se en el Partit Popular. El 1980 funda Solidaritat Ca-

talana amb un grup de professionals i empresaris a Catalunya i sota aquestes sigles participa a les primeres eleccions al Parlament de Catalunya, però no en resulta escollit.

Militant d'Aliança Popular des del seus inicis, el 1989 es elegit diputat per la província de Barcelona, un càrrec que ostenta fins l'any 2000. Ha sigut membre de les Comissions d'Economia, Comerç i Hisenda, d'Assumptes Exteriors i de la comissió de Medi Ambient. Va ser també representant del Parlament espanyol a l'Assemblea de l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN).

Membre del Comitè Executiu i de la Junta Directiva del Partit Popular de Catalunya (1989-2000), membre de la Junta Directiva Nacional del partit durant els mateixos anys i membre de la Subcomissió Congrés-Senat de Bioètica.

Ha estat vinculat també a la vida acadèmica universitària, professor visitant i conferenciant habitual a diferents universitats americanes i europees i professor de Teoria del Coneixement, Ètica i Ètica per a Negocis en el Centre Universitari Francisco de Vitoria de la Universitat Complutense de Ma-

drid des del 1996 i actualment professor de Postgrau i Master de la mateixa universitat. Assessor permanent de la patronal catalana de Foment del Treball Nacional des del 1989 i assessor del Real Automòbil Club de Catalunya (RACC) fins el 2007. Membre el Consell Directiu de la Fundació Ciència i Societat del 1999 al 2001, assessor de la Fundació IBER (Madrid) i membre del Comitè Assessor (Observatorie) de la Fondation Guilé (Basilea, Suïssa) del 1998 al 2007.

Col·labora a diferents mitjans de comunicació i és comentarista polític de la cadena 8tv amb Josep Cuní. És fundador de El País i va ser membre del Consell d'Administració del 1974 al 1977 i conseller delegat del Diari de Barcelona del 1974 al 1980.

Ha publicat llibres històrics i biografies, així com articles d'anàlisi i de crítica literària i assaigs històrics.

Pel que fa al sector empresarial, ha sigut vicepresident del Grup GLA i conseller de Metrum S.A. Secretari-conseller de Columna d'Immobles S.A., consultor de Nike Ibérica S.A., d'OMB Espanya S.A. i de l'Autoritat Portuària de Barcelona, entre d'altres.

Aquesta ponència va tenir lloc el dia 7 de novembre del 2013 a l'hotel Claris de Barcelona. Forma part dels sopars-tertúlies que l'Associació d'Amics UAB i la Fundació Catalunya-Europa organitzen mensualment per a les persones pertanyents al Grup Claris.

El món empresarial i la qüestió catalana

Aquest tema fa molts anys que el controlo i intentaré ser el màxim de sincer, perquè no tinc cap mena de por d'explicar tot allò que sé. El tema d'avui és un tema que a mi m'ha preocupat molt. El que està passant a Catalunya, jo crec que part del problema que hem tingut ha sigut primer un excés d'estrès els últims mesos. Jo sempre he dormit quatre hores màxim cinc, i els últims mesos han estat menys i viatjant de Madrid a Barcelona, perquè he de dir que a mi el tema m'afecta. Seré més o menys catalanista però ho sento, i ho sento com un fracàs.

Durant molts anys jo vaig treballar en secret, només ho sabíem el Jordi Pujol i jo, i parlo del passeig de Gràcia, de Banca Catalana, de la primera època. M'hi va introduir el Jordi Pujol i el meu gran amic Baltasar Porcel, i jo els vaig fer alguns favors, com anar a firmar alguna lletra perquè se'n beneficiessin alguns intel·lectuals de la gran quantitat que els hi donava en crèdit en contra una lletra. Jo no sé si després la cobraven. Jo sempre vaig tenir amb el Jordi Pujol una intimitat absoluta, tant absoluta que ell sempre m'ha dit que quan a casa seva es reuneixen per dinar hi ha una cadira per mi, i quan va fer 80 anys va pujar a Morella a dinar al restaurant del meu

germà. Per tant, hi ha una relació personal, que ha estat un esforç extraordinari per fer el pont amb Espanya. Bé o malament, fracassats o no, però avui en dia en crisi, el pont s'ha trencat.

La segona opinió respecte el plantejament que vull fer, es que en mi va tenir un pes determinant el president Tarradellas. A mi Samaranch em va enviar un dia a Saint-Martin-le-Beau, l'any 72 o 73, i sota l'excusa de fer-li una entrevista a Tarradellas, proposar-li portar a Catalunya l'arxiu Tarradellas. Fins aleshores estava a la casa de pagès d'ell, i Samaranch, que és molt espavilat, es va voler apuntar un punt. A aquella cita per aquesta causa, que va durar 8 o 9 hores, vaig anar recomanat (i aquesta és la clau) per una persona que tenia profunda estima per Tarradellas que era Manel Ibañez Escofet, ell em va introduir.

Allò que va ser un fracàs com a intent, va donar peu a una relació molt profunda. Des de l'exili Tarradellas em va encarregar moltes coses, i d'allí va sortir la operació Tarradellas. Em va demanar que quan ell tornés a Catalunya jo tornés amb ell a l'avió. Jo li vaig dir que mai ho faria. Tampoc vaig vo-

ler anar al Palau de la Generalitat el dia del ‘Ja soc aquí’. Pujant les escales de Palau es troba uns amics meus que havien estat amb mi a Saint-Martin i els va dir: “I el Milián?” Jo estava a casa de la meua novia, al peu del Matagalls, mirant en directe la televisió i plorant perquè allò va ser una història que em va sobrepassar de llarg. Vaig intuir que podia ser una bona operació però els resultats posteriors van ser sorprenents.

El dia següent, el president Tarradellas em va citar a les 9 del matí a la casa dels Canonges. L’Antonieta em va rebre plorant i em va fer passar al dormitori perquè el president estava molt emocionat i se n’havia tornat al llit. Entro al dormitori, decorat per Muntanyola, i em diu: “Què et sembla?”. I dic: “Una mica estranya la decoració” I em diu: “Sembla una casa de barrets?”. I després em va dir una cosa que em va deixar bocabadat: “Ahir vaig entrar molt emocionat, perquè no m’esperava mai de la vida el que he viscut”. Jo sé que estava molt preocupat. Damunt de la tauleta de nit tenia la Verge de Montserrat i jo (en aquella època pensava que era maçó) i li vaig preguntar perquè la tenia, i l’Antonieta em va dir que ni una nit en tota la seva vida abans d’anar a dormir no li havia pregat a la Verge de Montserrat.

El dia després del ‘Ja soc aquí’, em va fer seure al peu del llit, Li vaig preguntar si s’ho havia preparat i em va dir que havia estat improvisat, i em va dir: “Collons quina Catalunya ens ha deixat Franco”. Va ser una de les primeres frases després del retorn de l’exili.

Vull dir que per fortuna de la vida, jo he tingut unes certes habilitats, però he tingut molts acompanyaments que m’han obert portes insospitades. A vegades discutia amb l’Antonio Franco a la redacció del Diari de Barcelona sobre els meus amics militars, que eren tots els que van fundar el quadre del TSIC, que van dirigir la Transició amb un document que es deia ‘Los 100 primeros días de Gobierno’. Aquells eren els quatre grans militars, molt il·lustrats i preparats, que amb Adolfo Suárez van fundar el TSIC. Jo hi vaig treballar amb ells durant dos anys. Teníem una capacitat de relació extraordinària. No sé qui ho pagava, era un local al carrer Artistas, a Madrid, de sis plantes, hi treballàvem unes 30 persones.

Allí vaig veure un nucli de gent que tenia molt clar que el futur d’Espanya havia de ser la democràcia, i era un grup molt variat. Hi apareixien freqüentment Nicolás Franco Pascual de Pobil, Ramón Tamames i altres. A mi em van encarregar fer una biografia de Fraga i vostès diran: “Com és possible?” Durant els anys 70-76, jo vaig formar part d’un grup de gent d’aquí, intel·lectuals, com Ángel Ortiz, Luis Coscubiela, Alexandre Pedrós, al entorn del despatx del senyor Santacreu, i vam ser la intel·ligència a Catalunya d’aquest sector de la dreta que van buscar l’estratègia per construir el pont amb Espanya. A Madrid aquest grup va crear el Gabinet de Orientación i Documentacion Sociedad Anònima (GODSA), i a Barcelona el club Àgora, com a associació cultural. Aquestes cobertures es van fer amb la clara intenció de buscar el recolzament dels

empresaris i d'una certa classe dirigent catalana per fer un pont que resolgués el problema de Catalunya i Espanya des del començament del canvi democràtic, i aquest es l'objectiu que ens van marcar a mi i a una sèrie d'empresaris com Pere Sabater, Antonio Ramon Poch (de Autocars Julià), Jaume Torres Hostench, Pedro Penalba, Juan Grijalbo... Amb aquests empresaris i jo administrant els diners vam muntar un local al carrer de Villaroel.

Una clau d'aquest tema és que un dels finançadors era Juan Grijalbo, vinculat al Partit Comunista d'Espanya, i que amb possibilisme recolzava la causa de Fraga. Ara entendreu perquè el senyor Fraga va presentar a Carrillo públicament. És necessari veure els enllaços per entendre-ho tot. Jo intentaré aclarir els dubtes en el llibre que preparo sobre Fraga. Com per exemple, l'enllaç dels militars de Madrid presidits per Calderón, que ha estat cap de CESID, home d'esquerres que ha estat una persona per mi edificant. Altres militars destacats del grup era Florentino Ruiz Platero, que després va ser cap dels serveis d'espionatge, y Juan Ortuño, que després va ser el primer general espanyol que va manar forces de l'OTAN. El text que es va redactar, '100 primeros días de gobierno', hi tenia fins i tot un esborrany de discurs de presa de possessió, escrit pels militars, utilitzat parcialment després per el rei Joan Carles.

Tot això reflecteix una mica el tarannà del que vaig intentar. Jo tenia una relació privilegiada de contactes i això va servir perquè

Pujol i jo treballéssim apropant postures. Així, vaig aconseguir la legalització de les accions del diari El Correo Catalán, Pujol va tenir porta oberta a l'ambaixada de London els anys d'en Fraga, i Fraga va inaugurar la seu de Banca Catalana a Londres.

Tot això ho explico perquè entengueu com em sento de fracassat en l'esforç de establir ponts de llarga durada. En un moment determinat, primer Fraga em diu que segueixi la relació amb Tarradellas perquè aquest home és molt interessant i jo segueixo veient-lo. Es planteja el repte dels militars de la Unió Militar Democràtica (UMD). Surten les detencions dels 12 militars, amb un enrenou considerable, i a mi em demanen que agafi l'avió i vagi a London i que parli amb Fraga per aturar les detencions de la UMD i resoldre en lo possible el tema. Vaig veure a Fraga i li vaig demanar que parés les detencions perquè sinó hi hauria escàndol. Em va preguntar com estava l'escenari: hi havia més de 180 militars implicats i, per tant, era perillós. Fraga va trucar a presidència del Govern i va demanar que busquessin una solució pels que ja estaven detinguts i que no detinguessin ningú més. Vull dir que jo vaig veure que hi havia un moviment militar de molta categoria. És important tenir present aquests detalls per entendre el context. Hi va haver un creuament, que va ser clau per entendre la transició.

L'última dada és que un dia estava a l'ambaixada de Londres, on feia papers per l'ambaixador, i un dia Fraga em diu que

anava a prendre cafè a casa de l'ambaixador dels Estats Units, Robinson. Quan va tornar i estàvem sopant va dir que li havia anat fantàstic. Una trobada inoblidable de la seva carrera política. Una altra: una seriosa conversa amb el ministre de Relacions Exteriors de Portugal, el socialista Mario Soares, de qui em va dir que era un gran polític i que els militars portuguesos havien estat molt intel·ligents.

Passa el tema, però jo vaig empalmar una qüestió el dia que triomfa la revolució dels militars portuguesos. Estàvem a la seu de la revista *Índice*, i va entrar la secretària a cridar un dels militars, i al tornar va dir que havia guanyat la revolució portuguesa i vam brindar, tot i que jo no tenia ni idea de què tenia a veure aquell grup de Madrid amb Portugal. Més tard, vaig entendre que hi havia una connexió i una complicitat real.

Això acaba en la següent història. Quan Fraga ja està de ministre de l'Interior em va demanar que anés a un dinar amb Gabriel Cisneros, el seu director general de Ciutadania, i Otero Novas, el de Interior per donar a uns coronels portuguesos tota la informació del nostre projecte de Transició. Volia que jo expliqués el projecte que teníem de la relació amb Catalunya. El dinar va durar quatre hores, jo vaig informar de la consigna de Fraga: encarar el tema català amb la mateixa filosofia que Prat de la Riba: fer una mancomunitat de diputacions com a punt de partida per obrir l'espai a les seves característiques específiques.

En un sopar a Chamartín, entre Manuel Fraga, Josep Mª Santacreu, Jordi Pujol i jo, Fraga li planteja la idea que ell estava preparant, i Jordi Pujol li va dir que no tenia inconvenient en mullar-se, però amb una condició: l'estatut de Núria com a punt de partida. Fraga va acceptar, era l'any 1976. Era l'inici de la vicepresidència de Fraga al govern. Fraga li va dir que aniria a Manresa i Pujol sortiria al balcó amb ell i explicaria els trets del procés de transició, i li va demanar a Pujol que estigués al seu costat assentint amb el cap.

Vull dir que hi havia una clara connexió en totes les forces polítiques. Jo tenia una secretària molt eficient, Anna Bosch, que va passar tots els informes confidencials que jo enviava a Tarradellas. Va arribar un moment que l'Antoni Gutiérrez Díaz em trucava i jo no entenia com ell sabia coses reservades meves fins que Anna Bosch es va presentar com candidata del PSUC a alcaldessa de Mollet. Em vaig quedar assegut a la cadira: el PSUC ho sabia tot.

Tot això ha sigut una experiència única. Jo seguia reunint-me amb Pujol, feia informes i els enviava a Fraga i a Madrid, fins que va arribar un moment, l'any 96, que Aznar em prohibeix seguir amb les trobades. Jo no entenia res, però Pujol em va obligar a anar-hi de totes maneres i em va dictar l'informe on deia que avisés als meus que s'havia acabat l'època Felipe Gonzalez, que Pujol no li votaria el pressupost, i que llavors hauria de dissoldre les Corts i fer eleccions. "I digues als teus", em va dir, que vull pactar

amb ells. Jo vaig prendre nota de tot, vaig fer l'informe i ho vaig enviar a Fraga, que em va trucar automàticament preguntant-me si tot era veritat. Al cap d'una estona ell va trucar a l'Aznar i li va enviar l'informe i es va desenvolupar tot. El resultat va ser el pacte del Majestic, en 48 hores.

Mentre Rato s'asseia a negociar amb Molins, jo m'asseia amb Pujol. I abans de començar les reunions, Rato passava pel meu despatx a recollir un dossier dels informes sobre Pujol i el tema de Catalunya. Però jo no vaig aparèixer pel Majestic perquè Aznar no em podia veure. Per ell era una certa humiliació haver-me desautoritzat quan era el moment clau. L'any 2000 em van sacrificar políticament i em van liquidar mentre jo sopava amb Pujol fill, pactant que no hi hauria agressió entre uns i altres, sinó que Rato em demanava que acredités que el dia després de les eleccions que guanyàriem per majoria absoluta el govern d'Aznar faria palès que Jordi Pujol i Catalunya havien jugat en el primer govern i tenien dret a col·laboració, fins i tot en el consell de ministres.

Llavors em van trucar del PP per dir-me que em posaven de número 9 de la llista però jo els vaig dir que plegava, també del partit, i vaig dir davant d'ells que ja s'havia acabat el sopar i que podíem parlar de futbol. A mi se'm va carregar el senyor Aznar implacablement. El perquè, encara no ho sé. Jo vaig tenir una decepció molt gran; em va trucar Fraga per demanar-me que no marxés i jo li vaig dir que ho feia per digni-

tat, per ètica i per ell, perquè Aznar perseguia als fraguistes.

Aquella nit van operar al meu fill de gairebé una peritonitis, i allà em va trucar el secretari general del partit per preguntar perquè marxava de la llista i per demanar-me si era conscient del que feia. Jo li vaig dir que no volia que em prenguessin el pèl, i ell em va dir que si era així deixés anar la llengua i digués tot el que havia de dir. Evidentment, els dies següents vaig fer declaracions contundents. Aquí va acabar la història.

Es va jugar a que els ponts entre Catalunya i Espanya no es trenquessin mai. Des del segle XIX, els empresaris de Catalunya sempre han tingut una participació activa en la política. Aquella burgesia il·lustrada era molt intel·ligent, van fitxar a la gent més qualificada que hi havia, els van enviar a l'estranger, a Europa, per aprendre de la revolució industrial d'altres països. I es van topar amb la incomprensió total de Madrid.

Si veieu tot això, no es queda en un concepte de filosofia política sinó que és l'acció. Durant el segle XIX el món empresarial espanyol comprava a polítics per col·locar gent dels seus interessos per protegir l'industrialisme a Espanya de les iniciatives catalanes. L'any 1851 Prim canvia de jaqueta, deixa de ser el gran líder de l'imperi i passa a ser el líder de la causa catalana, denunciant el sotmetiment de Catalunya a Espanya. Aquesta és la filosofia operativa dels catalans al segle XIX, amb el Foment i el proteccionisme. Durant el franquisme,

el Foment queda al marge de l'organització sindical vertical, i quan Franco mor, una generació de joves, refunda el Foment i posen a Carlos Ferrer Salat al davant. Fins avui dia, Foment ha estat una obra monumental d'acció política discreta.

El que està passant ara és incompreensible, la situació de les empreses a Catalunya. Hi ha 3.500 multinacionals que operen a Catalunya, 11.000 a Espanya. Hi ha 40.000 empreses catalanes que exporten. Tercer, hi ha 150.000 empreses catalanes que venen al mercat espanyol en exclusiva, amb 100% de dependència, i hi ha unes 150.000 empreses catalanes que venen fonamentalment al mercat català i per tant no tenen dependència. Si vosaltres veieu aquest esquema, podeu treure conclusions de com pensen els empresaris.

Jo conec molt bé el Quebec. Uns 15 dies abans del primer referèndum van marxar totes les multinacionals. Si aneu a Montreal avui, no ha crescut en població. Toronto, set milions i mig d'habitants, als anys 80 tenia un milió escàs, i ara és una gran potència.

Les 40.000 empreses exportadores catalanes tenen molt alliberat el condicionant intern del mercat espanyol, tenen la dependència globalitzada i no es pot afirmar rotundament si són independentistes o no. De les 150.000 empreses catalanes que venen a Espanya, totes per interessos econòmics són anti-independentistes, no estan d'acord amb el que està passant, perquè els creen perjudicis. De les 150.000 que només

treballen al mercat català, a aquestes la independència no els influeix pel que fa al tema econòmic.

Fixeu-s'hi bé perquè el tema és discutible. Jo no m'atreveixo a donar una sentència, però us diré una cosa: tres quartes parts de la junta del Foment ja fa anys que vota Convergència i Unió. Sóc a la junta i ho sé. L'altra no ho sé, al PP potser. Això vol dir que hi ha hagut un debat molt seriós, ha trastocat les bases de la casa, el fet del sobiranisme. El Foment i els empresaris de la casa han hagut d'acompanyar un procés de defensa de la identitat i els interessos de Catalunya. Per això ha postulat el dret al pacte fiscal. I això que estava entès i defensat per la Generalitat, que és defensar el pacte fiscal, es va esborrar en el primera trobada entre Mas i Rajoy.

Què va passar allà? Que Mariano Rajoy va patinar i Mas es va precipitar. Hi ha una gran errada de Mariano Rajoy de no fer seure el senyor Mas les hores que fes falta a la Moncloa i fer-lo sortir a la roda de premsa manifestant els límits del desacord que hi havia. D'aquí neix un problema que conclou en la Via Catalana fins arribar al moment actual del conflicte que es talla amb Foment amb el cas del protocol, per mi estúpid, cas que planteja la Generalitat veient que per una qüestió de protocol es malmet un acord que s'estava establint.

Jo vaig dir el dia següent a 8tv que era una barbaritat el que havia fet Mas, perquè els empresaris són els que donen impostos

tant directa com indirectament a la Generalitat. Per tant, el tema és molt complex, però crec que s'ha donat una inflexió des del dia del gest del Foment, perquè les juntes de Foment són una bassa d'oli una altra vegada, quan abans, quan s'havia acordat el dret a decidir, vaig veure una batalla campal. Ara es pau total. Jo crec que Artur Mas s'ha equivocat posant-se al peu d'Oriol Jonqueres i Esquerra Republicana, perquè la història demostra que el Foment mai ha estat bé amb l'esquerra, i que tres o quatre vegades Esquerra ha estripat Catalunya al segle XX.

Tarradellas tenia dos idees que me les deia contínuament: que no es repeteixi mai la bestiesa dels fets d'octubre del 74, una, i l'altra era: "Quina barbaritat el que ha fet Esquerra Republicana durant la Segona República, amb la Federació madrilenya del PSOE i Esquerra, no dominant al govern i deixant al carrer a la FAI". Si apliqueu aquestes sentències al mínim comú denominador del que són els empresaris, us dóna la pauta.